

GAMERAĆ (37) *vb impf*

gmerać (35), **gmyrać** (2); gmyrać *StryjWjaz*; gmerać : gmyrać *RejKup* (1 : 1).

e prawdopodobnie pochylone (tak Cn); a jasne.

inf gmérać (3). ◇ *praes* 2 sg gmérzesz (1). ◇ 3 sg gmérze (17). ◇ 1 pl gmérz(e)m (3) *RejKup*, *RejWiz*, *GostGospSieb*, gmérz(e)my (3) *RejPos* (2), *RejZwierc*. ◇ 3 pl gmérzą (3) *OrzList*, *RejZwierc* (2), gmérają (1) *RejWiz*. ◇ *praet* 3 sg m gmérzał (1). *fut* 2 sg m gmérać będziesz (1). ◇ *imp* 3 sg niech gmérze (2). ◇ *con* 3 sg m by gmérzał (1). ◇ *impers con* by gmér(a)no (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Grzebać, szperać, szukać; przebierać; perscrutari, radere, rimari, rostrare, ruspari, scalpere, scalpurire, scrutari Cn (37) : RejWiz 65; áno kurki gmerzą/ áno gąłki gągáią/ [...] tylko łobie mowić/ wzyway miła dułzo RejZwierc 109; Narołkołfznieyſze koń żwirzę/ Gdy pod pánem pięknie gmerze. RejZwierc 237v.

gmerać czym (1): Gdy łie kto chwieie, rękoma gmerze, nogami kopa bez potrzeby, znamię łełł nie bacznołci *GlabGad* P7v.

gmerać w czym (10): *GliczKsiąż* F2v; *RejWiz* 98, 191v; PAn iádác w drogę Kánię łáłtrząbem vgonił/ Y krzyknął ná páchołká/ by łey nogi złómił/ Ten gmerze w pirzu *RejFig* Cc3v; Nie łeżyłſz tu ná łwiece iáko łne żwirzę/ Co nátkawłzy brzuch trawą potym w piáłku gmerze. *RejAp* AA6v; A Polaczków w połmiłkoch łiedząc łobie gmerze. *RejZwierc* 243v; *KlonWor* 36, 48. *Cf Zwrot.*

Zwrot: »w roli gmerać« = *być rolnikiem* (2): *Paprpán* S3v; Ale przemyłły w tákim dołtátku precz pułłciwłzy/ tylko w łámeý roleý nabárżieý gmerzem *GostGospSieb* +4.

Szeregi: »gmerać a brakować« (1): Poznáć to ma kołdy ocýec/ áby łyn nye zárázem w łłácyech gmerał á brákováł *GliczKsiąż* F2v.

»gmerać a grześć« (1): Ale owo prożnujące idolum á ná co łie łnego przygołdzi? [...] łedno łż mrowki pod łim gmerzą á kókołzy grzebą. *RejZwierc* 160v.

W przen [w czym] (9) : *RejKup* i2; Táłżec náłzy pánowie co łie cudzym pirzem / Vpłtrzą pyęknie by Soyki/ áłi w łmieciu gmerzem. *RejWiz* 98, 94, 157v; *RejZwierc* 16, 46; łż my vbodzy żebracy łego gmerzemy w oczoch łwoich/ á w oczoch bliżnich łwoich vpátuiąc prołzek *RejPos* 172v; *StryjWjaz* A3; Aby mu łiegmerano łiego vrzedzię [!] to łest ze przez pieczętarze wšytko łsc ma *ActReg* 82.

Przen (9) :

a) *O myłłłach, rozumie* (4) : Nie włzytko w zyemię páłtrząc iáko łne żwirzę/ Niech wıęc y pod obłoki rozum czałém gmerze. *RejWiz* 18.

gmerać w czym (3): Abowiem młódy człówiek iako dzykie zwierzę Dzywno mu ząwždy wéłbie łżalona myłł gmerze *RejJóz* Iv; *RejWiz* 15v; *RejZwierc* 214v.

b) *O bezużyłeczných (w oczach Boga) poczynaniach łudzkiých* (4) : A coł tho owłzem wıęceý łego wdzyęcłne żwirzę/ Czałówiek/ kthory tu przed łim by robaczków gmerze. *RejWiz* 110v; A thák my nędzni á zálłepieni robaczkówie/ kthorzy iáko mrowki gmerzemy pod nogámi łego Pána łwego/ wcięcłmy [!] łie do łego łwięłego miłółierdzya łego *RejPos* 173.

gmerać około czego (1): á gmerzemy około łney [ziemi] nie łnáczey łedno iáko mrowki rozłypáne około iákieý gory *RejZwierc* 3.

gmerać w czym (1): A obącz lie iefli iuż práwie nie gmerzełz w młocie s świniámi w tey łprońności łwiatá tego *RejPos* Ooo2v.

c) *Pisać, skrobać* [o czym] (1) : Włzák y piorko ze włtydem ledwe o tym gmerze. *RejWiz* 11.

a. *W księgach: doszukiwać się nowych prawd, treści* (4) :

gmerać w co (1): Gdyż łtrafzliwa rzecz iefł/ gmerać ták bełpiecznie w głębokość máiełstatu Bożego *CzechEp* 178.

gmerać w czym (3): A włłak łtrafno yż tak gmirzem W łwietym Piłmie łtem kaczerzem *RejKup* x4; *OrzList* h; W tym Artykule gmerze y gra łobie Lutherus *ReszPrz* 89.

Synonimy: drapać, gnieść.

Formacja współrdzenna: zgmerać.

Cf GMYRZĄCY

MM